

3 - BİR FELSEFE MAKALESİNİN YAPISI*

1 Bir felsefe makalesinin yapısının kurulması için bir taslak

Sokrates, kendi anladığı anlamda, retorikten yana değildi. Yine de bu görüşünden sık sık ödün verirdi: “Herhangi bir söylev, bir canlı gibi meydana getirilmelidir. Onun kendi gövdesi olmalı; ayakları ve başı eksik olmamalı; bir ortası ve sınırları olmalıdır. Ayrıca bütün bunlar birbirleriyle ve çalışmanın bütünüyle uyumlu olmalıdır.” (*Phaedrus* 264C) Metaforu daha da ileri götürürsek, tıpkı bedenın parçalarının farklı şekillerde olması gibi -kollar, bacaklar, kanatlar ve boynuzlar- makale parçalarının da değişik biçimleri ve işlevleri vardır. Buna ek olarak, nasıl farklı hayvanların farklı anatomileri varsa, felsefe makalelerinin de farklı anatomileri vardır. Bunlardan bazıları diğerlerinden daha karmaşık ve az rastlanan türdendir. Ancak sonuçta hepsi temel bir biçimden türerler.

Bu kitapta, en temel biçim ve ondan doğrudan türeyen biçimler ele alınacaktır. Bu biçimlerin hepsinin bir başı, gövdesi ve kuyruğu vardır. Bildik terimlerle söylesek, her makalenin üç parçası olmalıdır: bir başlangıç, bir orta ve bir son. Yanılmıyorsam Winston Churchill’in söylediği gibi: ne yapacağını söyle; onu yap; ne yaptığını söyle. Bunu daha önceden duymuş olabilirsiniz, çünkü iyi bir gerekçesi var: bu görüş doğru. Bunun yanısıra, ilk elde bir makalenin yapısının nasıl olması gerektiği üzerine değerli bir uyarı. Bir makalenin yapısına nelerin girmesi gerektiği ve bir yazarın makalesini nasıl kurması gerektiği bu söylenenlere eklenmezse bu bildik gerçek bile eleştiriye açık olabilir. Gerekli olan daha bilgilendirici bir yazım rehberi(aşağıda verili) sunmaktır.

Daha bilgilendirici bir rehberde, ilk unsur, “Ne yapacağını söyle,” ve üçüncü, “Ne yaptığını söyle,” çok fazla değişikliğe uğramadan kalabilir. Bunlar aşağıda I. ve V. kesimler olarak görülebilir. Buna karşın ikinci unsur olan, “Onu yap,” II-IV arası üç kesime bölünür.

Bir Felsefe Makalesinin Yapısı

Basit Bir Örnek için

- I. Kanıtlanacak önermeyi söyle.
- II. Bu önerme için argümanını ortaya koy.
- III. Bu argümanın geçerli olduğunu göster.
- IV. Öncüllerin doğru olduğunu göster.
- V. Kanıtlanan şeyin sonucunu söyle.

Kesim I, yani anlatılacak önermeyi söylemek, makalenin başlangıcıdır. Kanıtlanacak ifade sıklıkla “tez cümlesi,” ya da, daha basit olarak, tez olarak adlandırılır. Tez cümlesi “Adalet herkese hak ettiğini vermektir,” gibi bir cümle ya da “Descartes’in kuşku yöntemi Sextus’un septisizmiyle aynıdır,” gibi bir tarihsel tez olabilir.

Aristoteles der ki: “Bir konuşmanın iki bölümü vardır: tezini söylemelisin; ve onu kanıtlamalısın.” Makale tam olarak yazıya dökülmüş konuşma olmasa da, Aristoteles’in söylediği bir makaleye uygulanabilir. Bir makalenin en temel bölümü tezin ifadesi ve onun kanıtlanmasıdır. Tezin ifadesi kanıttan önce gelir. Bir makaleye tezin ifadesi yerine ilk öncülünüz ile başlarsanız, okuyucu öncülün ilgisini anlamakta büyük güçlük çekecektir. Bunun bir gerekçesi bir önermeden sınırsız sayıda önerme çıkmasıdır. (Bunun kanıtlanması kolaydır ancak burada konumuz dışında kalıyor. Mantık dersi almış herhangi birisi bunu yapabilir. Mantık dersi almamış olanlarsa, yağmurlu bir günde hocalarına bunu sorabilirler.) Sınırsız sayıda önermenin tamamını yazarın çıkarması gibi bir varsayım düşük olasılıklı olsa

bile, yine de geriye yazarın çıkarmasının yüksek olasılıkta olduğu çok sayıda önerme kalır. Bir yazarın, okuyucudan bütün bunları sezmesini beklemesi akıldışıdır ve okuyucuya haksızlıktır.

Bir makale yazmayı bir otomobil yolculuğuyla karşılaştırın. Yolcu gideceği yeri bilmiyorsa, geçtiği yolları anımsaması da güç olacaktır. Öte yandan gidilecek yer biliniyorsa, her sola ve sağa dönüş, her işaret ve trafik lambası; gidilecek yer ile ilişkili olarak organize edilecektir. Felsefe güç olabildiğinden, makalede kanıtlanacak olanın olabildiğince açık duruma getirilmesi önemlidir. İç görüşün neden oldukları dışında, iyi bir açıklıkla dile getirilen felsefede sürprizlere yer yoktur. Retorik havai fişekçiliği felsefi ışıkla karıştırmayın.

Bir felsefe makalesi yazarken ana amacınız, elbette Doğruluk için Doğruluk'tur (*Veritas gratia Veritatis*). Bunun yanında diğer bir amaç, hocanıza materyali bildiğinizi göstermek olabilir. Sizin makalenizi okumadan önce, hocanız sizin bu materyali bilip bilmediğiniz konusunda bir varsayımda bulunmaz. Ancak yazınızı okumaya başladığında, sizin ona materyali bildiğinizi gösterme sorumluluğunuz vardır. Açık olmayan bir makale, açık olmayan bir düşüncenin göstergesidir.

II-IV arası kesim, makalenin ortasını oluşturur. II. Kesimde bütün öncüllerinizi, olabildiğince erken ortaya koymak iyi bir pratiktir. Bu, okuyucuya argümanınızın genel yapısını görme fırsatı sağlar. Okuyucu resmin bütününe bakarak, tezinize nasıl ulaşacağınızı görme şansı bulur. Sonrasında kesim III'te argümanınızın geçerli olduğunu, eş deyişle, ortaya koyduğunuz öncüllerin sizi sonuca ulaştırdığını gösterin. Öncüllerinizin sonucu nasıl zorunlu kıldığını açıklayın. Geçerli bir argüman, doğru sonucu ancak öncüllerinin tamamının doğru olması durumunda garanti ettiği için, makalenizin bir sonraki adımı (IV. kesim), öncüllerinizin doğru olduğunu kanıtlamaktır. Öncelikle öncülleriniz için gereken kanıtınızı söyleyin. Görüşünüzü en doğrudan belirten yol budur. Tipik olarak, okuyucunuz bir ya da daha fazla sayıda öncülünüzden kuşkulanaacaktır. Okuyucunun karşı çıkabileceği noktaları sezerek, eğer yanıt verebiliyorsanız, onları ortadan kaldırmak; bu kuşku havasını dağıtmanıza yardımcı olur. Buna ek olarak itirazları yanıtlamak, görüşünüzü somutlamanızı ve okuyucuya karşı daha ikna edici olmanızı sağlar.

Kesim V makalenizin sonudur. Bir makaleyi bitirmenin birçok yolu vardır. Bunlardan biri argümanınızı özetlemektir. "Ne yaptığımı söyle" derken anlatılmak istenen buydu. Birçok dikkatli açıklamanın ardından geldiği için özet birçok şeyi varsayar. Teknik terimleri rahatlıkla kullanabilir ve önermelerinizin anlamının açık olduğunu varsayabilirsiniz. Bir makaleyi bitirmenin bir başka yolu ise daha ileri sonuçları açıklamak ya da araştırmanızda sonraki adımın ne olacağını söylemek olabilir. Sonuncu öneri, eğer bir dersin dönem sonu için makale yazıyorsanız, sizin için gereksizdir.

Bir başka makale sonlandırma yolu ise, önceden önemini yeterince belirteemediğinizi düşündüğünüz sonuçlarınızın neden önemli olduğunu açıklamaktır. Tipik olarak, okuyucunun ilgisini çekmek için, sonuçlarınızın neden önemli olduğunun açıklanması gereken yer makalenin başıdır. Ancak kimi zaman argüman işlenmeden bu önem anlaşılabilir ya da sonuçlar ile sonuçların önemi arasındaki ilişki argüman olmadan yeterince ikna edici olmayabilir. Bütün bu durumlarda, sonuçların önemini en sonda açıklamak hem gereklidir hem de önerilir.

Bir felsefe makalesinin en basit yapısının nasıl olması gerektiğini kısaca açıkladım. Tipik olarak, bir felsefe makalesinin yapısı bundan daha karmaşık olacaktır. Bu ek karmaşıklık

üzerine düşünebilmek için şimdi de bir felsefe makalesinin yapısı için daha karmaşık bir taslağa göz atalım.

Bir Felsefe Makalesinin Yapısı
Biraz Daha Karmaşık Bir Örnek için

- I. Başlangıç: Kanıtlanacak önermeyi söyle.
 - (a) Giriş
 - (1) Hangi genel konunun tartışılacağını belirt.
 - (2) Daha önceki filozofların bu konuda ne söylediğini bildir.
 - (b) Neyin kanıtlanacağını söyle; tezi söyle.
 - (1) Kimin aynı ya da benzer düşüncede olduğunu bildir.
 - (2) Kimin karşıt ya da farklı görüşte olduğunu bildir.
 - (c) Gerekçe: Bu tezin ya da konunun neden ilginç ya da önemli olduğunu anlat.
 - (d) Makalende neyi varsayacağını argüman kullanmadan söyle.
- II. Kanıtlanacak önerme için argümanını ortaya koy.
 - (a) Argümanın genel gücünü açıkla
 - (b) Öncüllerin ne anlama geldiğini açıkla.
- III. Argümanın geçerli olduğunu göster.
 - (a) Teknik anlamlarıyla kullanılan ya da anlamları belirsiz terimleri açıkla; belirsizliği ortadan kaldır.
 - (b) Sonucun öncüllerden nasıl çıktığını açıkla.
 - (1) Tüm açıklamanın bir parçası olan ara sonuçların nasıl çıkarıldığını açıkla.
 - (2) Bazen çıkarsamanın açıklanması için doğal dedüksiyon sistemine göndermede bulunabilir(modus ponens ya da modus tollens gibi). Daha sıklıkla açıklama, öncüllerde dile getirilen kavramların arasındaki ilişkiyi açıklamakla ilgilidir.
 - (c) Argümandan söz edince açıkça görülemeyen çıkarsama kurallarını ortaya koy.
- IV. Öncüllerin doğru olduğunu göster.
 - (a) Öncüller için delilleri ortaya koy.
 - (1) Öncülleri açıkla. Yanlış anlaşılabilir ya da öncüllerle ilgisi olan terimleri açıkla.
 - (2) Okuyucuların sezgilerini hesaba kat; örnekler ve öncüllerin doğruluğuna yönelik ek argümanlar ver.
 - (b) İtirazlar öne sür.
 - (1) Senin duruşuna karşı öne sürülen mevcut itirazları öne sür.
 - (i) Tarihteki kalbur üstü filozofların soruna karşı öne sürdüğü itirazları öne sür.
 - (ii) Hocanın ya da sınıf arkadaşlarının öne sürdüğü itirazları öne sür.
 - (2) Daha önce kimsenin öne sürmediği itirazları öne sür. Bu itirazlar, yanıtladıklarında daha ileri açıklıklar getirsinler ve tezini desteklesinler.
 - (c) İtirazları yanıtla.
- V. Sonuç:
 - (a) Kanıtlanan şeyin sonucunu söyle.
 - (b) Daha ileride elde edilebilecek sonuçları belirt.

Taslak geniş ölçüde kendi kendisini açıklar niteliktedir. Ancak elimizdeki şematik ve soyut bir taslak olduğundan bu konuda hâlâ bir şeyler söylenmeli. İlk olarak, bütün makaleler bu taslağın her bir unsurunu içermeyecektir. İkinci olarak, bütün makaleler bu unsurları burada verildikleri sırada içermeyecektir. Burada verilen sıra standart sıradır ancak bu onun değişmeyeceği anlamına gelmemeli. Sırayı sizin materyaliniz dayatmalıdır. Üçüncü olarak, taslaktaki kimi unsurlar kabaca aynıdır, örneğin I(a)(2) ve I(b)(1). Bunun bir nedeni, makalelerin her seferinde tipik olarak bir adımı açıklamasıdır. Retorik olarak bu süreci izlemek daha etkin bir yoldur. Önce genel bir arka plan, sonra kendi görüşünüz, sonra biraz daha ayrıntılı bir arka plan ve böyle sürer gider. Aynı genel konunun, taslakta birden fazla kere görünmesinin nedeni tekrardan materyalinizin kendi sırasını dayatması ve bunun kimi zaman bir başlığı bir yerde kimi zaman başka bir yerde tartışmak anlamına gelmesidir. Son olarak da, bu taslağın parçaları –hatta tamamı- taslağın diğer parçaları içinde, ikincil unsurlar olarak iç içe olabilir. Örneğin, makalenin başlangıcında, önceki filozofların bu sorun hakkında ne düşündüklerini açıklarken, başka filozofların görüşlerini açıklayan argümanlarından söz etmek isteyebilirsiniz. Başka bir deyişle, “Taslak”ın II-IV kesimlerini I(a)(2) altına ikincil unsur olarak yerleştirebilirsiniz. Bunu bu şekilde yaparsanız, taslağınızın ilk parçası iç içe unsurlar içerecektir. (Aşağıdaki tabloya bakınız.)

I. Başlangıç: Kanıtlanacak önermeyi söyle.

(a) Giriş

(1) Hangi genel konunun tartışılacağını belirt.

(2) Daha önceki filozofların bu konuda ne söylediğini bildir.

II. Kanıtlanacak önerme için argümanını ortaya koy.

III. Argümanın geçerli olduğunu göster.

(a) Teknik anlamlarıyla kullanılan ya da anlamları belirsiz terimleri açıkla; belirsizliği ortadan kaldır.

(b) Argümandan söz edince açıkça görülemeyen çıkarsama kurallarını ortaya koy.

IV. Öncüllerin doğru olduğunu göster.

(b) Neyin kanıtlanacağını söyle; tezi söyle.

(1) Kimin aynı ya da benzer düşüncede olduğunu bildir.

(2) Kimin karşıt ya da farklı görüşte olduğunu bildir.

(c) Gerekçe: Bu tezin ya da konunun neden ilginç ya da önemli olduğunu anlat.

II. Kanıtlanacak önerme için argümanını ortaya koy.

III. Argümanın geçerli olduğunu göster.

IV. Öncüllerin doğru olduğunu göster.

V. Sonuç

Elbette, bu türden bir iç içelik, makalenizin herhangi bir yerinde sınırsız sayıda gerçekleşebilir. Hatta iki iç içe parça başka bir parça içinde de yer alabilir. Örneğin, IV.

kesimdeki “Öncüllerin doğru olduğunu göster.” Burada bir öncülün doğruluğu başka bir argümana dayalı olabilir. Bu argümanın kendisinin de bir öncülü, açıklanması gereken başka bir argümana dayalı olabilir. Dolayısıyla II-IV kesimlerinin, her öncülün açık kılınması için gerektiği kadar baştan ele alınması gerekebilir. Her ne kadar, birçok iç içe ögenin bir arada bulunması karışık gibi görünse de, aslında öyle değil. İnsan beyni farklı türden birçok iç içeliği anlamaya yeterlidir. Siz her başarılı iç içeliği okurlarınıza işaret ederseniz, görünen karmaşıklık onların kafalarını karıştırmayacaktır. “Basit” taslak bir felsefi makalenin yalnızca bir argüman içermesini öneriyor. Birinin öncülünü destekleyen iç içe argümanların gereksinimini tartışırken gördüğümüz gibi bu doğru değildir. Bundan başka, her ne kadar bir makale tek bir *ana* argüman içerebilirse de, makalelerin pek çoğu tez ile türlü ilişkiler içinde olan diğer ikincil argümanları içerirler. Yazar bu argümanlardan bazılarını destekleyecektir ancak pek çok durumda o; kendisine karşı ya da kendi ana tezini destekleyen “defolu” argümanları bildirmekle yetinir. Makalenizi yazarken karşı görüşünüzün hatalı olduğunu göstermeye çalışmalı ve geçmişte sizin tezinizi desteklemiş olanların görüşlerindeki sorunların üstesinden gelmelisiniz.

2 Bir makalenin anatomisi

Bir önceki kesimde tartışılan pek çok madde aşağıda verilen “Hobbes’un Ahlâkında Tanrısal Buyruk Kuramı” adlı örnek makalede gösteriliyor. Metin içindeki parçalar [1]-[22] şeklinde numaralandırıldı. Bu numaralar metnin altında verilen açıklamalara referansta bulunuyor. Açıklamadan en iyi verimi alabilmek için, önce bütün bir makaleye göz atın(zaten çok kısa). Sonrasında makalenin başına dönün; her numaralandırılmış maddeyi ve ona karşılık gelen notu okuyun.

[1] Hobbes’un Ahlâkında Tanrısal Buyruk Kuramı

[2] Thomas Hobbes’un ahlâk felsefesindeki merkezi sorun: “İnsanlar neden ahlâk kurallarına uymak zorundadırlar?” sorusunu yanıtlamaktır. [3] Hobbes’un bu soruya yanıtı iki basit şekilde yorumlanabilir.[4] Bir yoruma göre insanlar ahlâk yasalarına uymalıdır çünkü Tanrı onlara uymalarını buyurur. [5] Bu genellikle Taylor-Warrender Tezi olarak bilinir. [6] Diğer yoruma göre insanlar ahlâk yasalarına uymalıdır çünkü bu yasalar akılla çıkarsanabilirlik anlamında rasyoneldirler. [7] Bu, Laik Tez olarak adlandırılabilir.

[8] Bu makalede ben Taylor-Warrender Tezi olarak bilinen tezin bir yorumunu sunacağım. [9] Onun savı, Hobbes’a göre, bir eylemin Tanrı onu buyurduğu zaman ahlâki olmasıdır. [10] Ancak benim yorumum aynı zamanda Laik Tezin ana özelliği ile de uyumludur çünkü Tanrı’nın buyurduğu akılla da çıkarsanabilir.

[11] Hobbes sıklıkla, ahlâk yasalarının aklın dayatmaları olduğunu ve Tanrısal yasalar olduklarını savlar. (*Leviathan*, ed. C. B. Macpherson, Penguin Books, 1962, b. 31, s. 399). O aynı zamanda “Tanrı sözü, aklın buyrukları ve adalet olarak ele alınmalıdır.” (*Leviathan*, s. 456; aynı zamanda bkz. *De Cive* 4.1) der. Birçok bölümden alıntı yapılabileceği gibi Hobbes’un bu öğretiyeye katkısı özgündür; bu görüş yalnızca bir kere ya da yarım ağızla savunulmuş değildir.

[12] Ahlâk yasalarına Tanrı buyruğu oldukları için uyulması gerektiği Hobbes’un da kabul etmek zorunda olduğu bir argüman ile kanıtlanabilir. Ahlâk yasaları yasalardır. Tüm yasalar bir yasa yapıcıyı gereksinirler. Ahlâk yasaları için Tanrı dışında bir yasa yapıcı yoktur. O nedenle, Tanrı ahlâk yasalarının yasa yapıcısıdır.

[13] Benim tezime karşı yapılabilecek bir itiraz Hobbes'un ahlâk yasalarının çıkarsarken Tanrı'ya başvurmamış olması ile ilgilidir. [14] Benim bu itiraza yanıtım, Hobbes'un ahlâk yasalarını çıkarsarken Tanrı'nın adını anmasının zorunlu olmamasıdır. [15] Bunun neden böyle olduğunu anlayabilmek için ilk adımda bir yasanın biçimi ve içeriği arasında bir ayrım yaparız. [16] Hobbes'a göre ya da herhangi bir buyruk kuramcısına göre bir yasanın iki parçası vardır: ne yapılması gerektiğini dile getiren içeriği ve hangi otoritenin onun yapılmasını zorunlu kıldığını dile getiren biçimi. [17] Örneğin, "Bir şeyi ödünç alan bir kimsenin, onu aynı koşullarda ödünç aldığı kişiye geri vermesini buyuruyorum." cümlesi bir egemence bir yasayı dile getirmek için kullanılır. [18] Bunu iki parçaya ayırabiliriz. [19] "Buyuruyorum" kalıbı yasanın biçimini dile getirir; ya da Hobbes'un dediği gibi, "Yasa'nın biçimi, *Buyuruyoruzdur*." (*Leviathan*, s. 588; aynı zamanda bkz. s.. 317). [20] Cümlenin geri kalanı ise içeriğini dile getirir.

[21] Her ne kadar ahlâk yasalarının biçimi dosdoğru açıksa ("Ben, Tanrı, buyuruyor.") da, içerik için aynı şeyi söyleyemeyiz. Tanrı görünmez ve duyumsanamaz olduğundan insanların ona doğrudan erişimi olanaksızdır. Buna karşın, insanlar yine de Tanrı üzerine bir şeyler bilirler, örneğin onun rasyonel olması gibi. Ek olarak yasalar da rasyonel olmalıdır. İrrasyonel ya da çelişik bir yasa olanaksızdır. Demek ki, rasyonel olan akıl ile çıkarsanabilir, ahlâk yasasının içeriği akıl ile çıkarsanabilir.

[22] Bu tartışmanın sonucunda şunu söyleyebiliriz ki; ahlâk yasasının içeriği akıl ile çıkarsanabilir, bizim Tanrı'nın doğası üzerine bilgimizden değil. Bu içeriği bir yasa durumuna getiren ve onu zorunlu kılan ise Tanrı'nın buyruğudur.

Açıklamalar:

[1] Başlık bir makalenin çok önemli bir parçasıdır ve uygun bir biçimde formüle edilirse bir makaleye en önemli iki başlangıç parçasını sağlar. Başlık yazarın adından bile önce, okuyucunun ilk gördüğü şey olduğu için, ilk izlenimi o bırakır. Başlık, içeriklerinden asıl konunun seçildiği dar bir konu aralığını iletmelidir. Aralığın sınırlandırılması okuyucuyu hazırlar. "Hobbes'un Ahlâkında Tanrısız Buyruk Kuramı" başlığı açık olarak, tartışmanın ana konusunun filler ya da jeolojik dönemler olmayacağına işaret eder. Konuyu Hobbes ve Ahlâkta Tanrısız Buyruk Kuramı konularının kesişimiyle sınırlı tutar.

Elbette başlığın anlaşılması önemli düzeyde bir ön bilgiye gereksinim duyar. Başlık, Hobbes'un kim olduğunu ve Ahlâkta Tanrısız buyruk kuramının ne demek olduğunu bilen bir kişi için daha bilgilendirici olacaktır.

[2] İlk cümle başlığın soyutluğu ve yüzeyliğinden somutluğa geçişin etkisini vermeli ve makalenin kendisini belirtmelidir. Bu makaledeki geçiş çok yumuşak çünkü ilk cümledeki "Hobbes'un ahlâk felsefesi" kalıbı başlıktaki iki anahtar sözcüğü yineliyor. Madde [2], I(a)(1)'i sağlıyor: Hangi genel konunun tartışılacağını belirt. (I(a)(1), I(b)(1) ve I(b)(2) arasındaki fark, cümlelerin makalenin diğer parçaları ile ilişkisindedir. I(a)(1), yazarın kendi teziyle ilişki kurmadan sorunun tarihçesini bildirir. I(b)(1) ve I(b)(2) yazarın kendi teziyle ilişkili tarihçeyi bildirirler.)

[3] Bu cümle I(a)(2)'den söz ediyor: daha önceki filozofların bu konuda ne söylediğini bildir.

Madde [3] aynı zamanda *proleptik*'tir; daha ayrıntılı açıklanması gereken bir şeyi öne sürer. Proleptik cümleler konudan daha fazla söz edileceğini söyleyen örtük vaatlerdir. Bu vaatler olabildiğince kısa zamanda yerine getirilmelidir. Bizim örneğimizde vaat hemen arkadan gelen cümlelerle yerine getirilmiştir: [4]-[7].

[4] Bu cümle [3]'teki savı belirten ilk parçadır.

[5] Bu cümle [4]'teki açıklamadan söz ediyor. Buraya Taylor'un, Warrender'in ya da konuyla ilgili ön bilgi içerdiği düşünülen başka düşünürlerin bilimsel çalışmalarına referans veren bir not koymak uygun olur. Burada basitlik adına böyle bir nottan kaçındık.

Madde [5], yazar makaleyi genişletmek isterse, Taylor ve Warrender'in çalışmalarını nerede tartışması gerektiğine de işaret ediyor. Örneğin cümle [5] kolaylıkla üç cümleye yayılabilir:

[5] Bu genellikle Taylor-Warrender Tezi olarak bilinir. [5a] A. E. Taylor bu tezi ilk kez şu cümlelerle ortaya koymuştur: "Hobbes'un cümlelerini birbiriyle tutarlı kılabilmek için, onun 'doğal yasa' olarak ciddiyetle dile getirdiğinin Tanrı buyruğu olduğunu varsaydım ve Tanrı buyruğu olduğu için yerine getirilmesi gerektiğini varsaydım." (A. E. Taylor, "The Ethical Doctrine of Hobbes," *Hobbes Studies*, ed. Stuart Brown, Oxford, Basil Blackwell, 1965, s. 49). [5b] Howard Warrender bu tezi şu şekilde geliştirdi: "[Hobbes'a göre] Tanrı'nın buyurduğu benim ödevimi neden yapmam gerektiğidir." (H. Warrender, *The Political Philosophy of Hobbes*, Oxford, Clarendon Yayınları, 1957, s. 213).

Bu 3 cümle ([5]-[5b]) gerekirse ya da istenirse bir düzine ya da daha fazlasına genişletilebilir. Burada alıntı yapmak yerine onların düşüncelerini açıklamak tercih edilmelidir.

Başka düşünürlerin ne söyledikleri üzerine alıntı yapmak ya da onların düşüncelerini açıklamak ideal okuyucu için bir ön bilgi ve ya hocanıza sizin araştırmanızı iyi bir biçimde yaptığımız ve konunuz üzerine yeterince bilgi edindiğinizi gösteren bir delil olacaktır. Bu makalede farklı şekillerde genişletilebilecek daha pek çok yer bulunulabilir. Örneğin [11] numaralı nota bakınız.

[6] Bu ve bir sonraki cümle I(a)(2) tartışmasını tamamlıyorlar. [4] numaralı "Bir yorum" ve [6] numaralı "Diğer yorum" şeklinde başlayan cümlelerin yapısal benzerliklerine dikkat ediniz. Farklı cümleleri bir araya getiren bu türden bir yapının makaleye katkısına "bağdaşıklık" denir

[7] Bu cümle [5] ile iş birliğindedir, I(a)(2) tartışmasını sonlandırır: "Daha önceki filozofların bu konuda ne söylediğini bildir."

[8] Bu cümle I(b)'yi sağlıyor: "Neyin kanıtlanacağını söyle; tezi söyle."

[9] Bu cümle I(b)'yi kısmen sağlıyor: Tezi biraz daha açıklıyor. [6]'da verilen bilgiyi çok benzer bir biçimde yineliyor. Yineleme, eğer yazar okuyucunun Hobbesçu yazın konusunda fazla bilgisi olmadığını düşünüyorsa, yararlıdır. Yineleme okuyucuyu geriye dönüp Taylor-Warrender Tezi'ne bakmaktan kurtaracaktır.

[10] Bu cümle de I(b)'nin sağlanmasına yönelik. [9] gibi bu da önceki bilgiyi benzer biçimde yineliyor.

[11] Bu paragrafın cümleleri hem II'yi: "Kanıtlanacak önerme için argümanını ortaya koy." hem de IV'ü: "Öncüllerin doğru olduğunu göster." özellikle de IV(a)'yı: "Öncüller için delilleri ortaya koy." sağlıyor. Argüman çok kısa ve basit olduğundan makalede öncüllerinden söz edilmedi. Bunun sonucu olarak makaleye madde III'ü: "Argümanın geçerli olduğunu göster." sağlacak bir şeyler eklemek gerekmedi.

Argüman ayrıntılarıyla açıklansaydı şöyle bir şey olurdu:

Hobbes ahlâk yasalarının Tanrısal yasalar olduğunu söylerse, o zaman Hobbes ahlâk yasalarının Tanrısal olduğuna inanıyor demektir.

Hobbes ahlâk yasalarının Tanrısal olduğunu söyler.

Hobbes ahlâk yasalarının Tanrısal olduğuna inanır.

(Bazı filozoflar [11]'in bir *argüman*'ı ifade etmediğini, yalnızca bir önerme ve onun doğruluğuna yönelik bir kanıt olduğunu savlayacaklardır. Bu noktayı burada tartışmak istemiyorum. Sunumun gereği olarak bunun bir argüman olarak kabul edilmesini bekliyorum.)

Bu argümanı makalenin içinde değil burada ayrıntılarıyla açıklamak daha doğru olacaktır. Bazı düşünürler argümanın çürük olduğunu, "söylemek" in nasıl tanımlandığına bağlı olduğunu, birinci ya da ikinci öncülün yanlış olduğunu düşünebilirler. Örneğin Leo Strauss siyasal nedenlerle Hobbes'un ve birçok başka filozofun söylediklerinin düz anlamıyla ele alınmaması gerektiğini söyler. Bu kadar kısa bir makalede (iki sayfalık), Strauss'un yorumunu ele alacak ya da ondan söz edebilecek yerimiz yok.

Makale 10-20 sayfa arasına genişletilirse, o zaman Strauss'un görüşlerinden bu noktada söz etmek uygun olacaktır.

Şimdi de [11]'in madde IV'ü nasıl sağladığını görelim. [11]'in ilk cümlesinde yazar *Leviathan*'a referans yaparak kendi konumunu somutluyor. İkinci cümlede yazar Hobbes'tan alıntı yapıyor ve Hobbes'un sözcükleriyle kendi görüşüne kanıt getiriyor ve Hobbes'un eserine bir referans daha yapıyor. Son cümle yeni deliller göstermemesine karşın istenirse bulunabileceğini söylüyor. Yazar "Hobbes ahlâk yasalarının Tanrısal olduğunu söyler." öncülünün doğruluğu için yeterince delil gösterdi. Buna karşın, daha uzun bir makalede, başka deliller gösterilmeli ve bunlar tartışılmalıdır.

[12] Bu paragraf yazarın tezi için ikinci bir argüman geliştiriyor. Aslında teoride bir önerme için bir sağlam argüman yeterli olsa da, pratikte yazarın amacına ulaşabilmesi için, sıklıkla birden fazla argüman geliştirmesi gerekir. Bunun için en azından iki neden sayabiliriz. Birincisi, okuyucular sonuç için sunulan bir argümanın sağlam olduğunu sıklıkla farkedemeyeceklerdir. İnsanlar psikolojik olarak bir argümanın sağlam olduğunu, o argümandan mantıksal olarak bağımsız ancak aynı sonuca varan başka argümanlar verilirse daha kolay görüyorlar. İkincisi, bir yazarın okurları farklılık gösterirler. Farklı insanlar farklı argümanların sağlamlığını farkedeceklerdir. Bir kişi bir sağlam argümanla ikna edilebilirken, bir başkası başka bir argümanla ikna edilebilir. Burada kişilerin inançları ve delil sayma ilkeleri devrededir. Sonuç olarak, çok sayıda insanı ikna edebilmek için aynı sonuca yönelik birçok argüman geliştirmek gerekir. Bunu söylemek yazarın argümanlarını çok kısa ve ayrıntısız sunması anlamına gelmez. Bunu söylemek yazarın kötü görünen ya da kötü ne kadar argüman varsa hepsini kullanması anlamına da gelmez. Bir tane kötü argüman ya da yalnızca kötü görünen bir argüman bile yazarın amacına zarar verebilir. Bir tane çürük

argüman, o önermenin yanlış olduğunu göstermese bile, okur üzerinde o önermenin yanlış olduğu yönünde psikolojik bir etki yapacaktır. Bir makalenin ikna ediciliği göz önüne alındığında bir tez için 20 tane kötü argüman, bir tane sağlam argümanın yaptığı etkiyi ortadan kaldırılabılır. Burada şunu yeniden vurgulamak gerekirse; yalnızca bir tane sağlam argüman bir sonucun doğru olduğunu göstermeye yeterken, sonucu desteklemeye çalışan milyonlarca kötü argüman, onun yanlış olduğunu göstermeye yetmez.

Madde [12]'deki argümanı açık kılırsak o şöyle görünür:

Ahlâk yasaları yasalardır.

Bütün yasalar bir yasa koyucuyu gerektirir.

Ahlâk yasası için Tanrı'dan başka bir yasa koyucu yoktur.

Tanrı ahlâk yasalarının yasa koyucusudur.

[13] Bu cümle IV(b) maddesinden söz ediyor. İtirazlar öne sür. Paragrafın konu cümlesi budur. Şu soruyu akla getirir: “Hobbes ahlâk yasalarını çıkarsarken neden Tanrı'dan söz etmemiştir?” Bu soru hemen peşinden gelen cümlelerde yanıtlanacaktır.

İtiraz, Taylor-Warrender tezine karşı çıkanların kullandıkları standart bir itirazdır. Böylelikle bu itiraz özellikle IV(b)(1)(i) kesimi altında yer alır. Daha uzun bir makalede, bu karşı çıkanlara, en azından en önemlisine referans vermek ve onun itirazını belli bir uzunlukta betimlemek uygun olacaktır. Bu makale “Ardışık Ayrıntılandırma” yöntemiyle yazılan daha uzun bir makalenin taslağıysa, o zaman biraz önce betimlendiği şekilde makaleyi genişletmek için burası uygun bir yer olacaktır. Bu makele kısa olduğundan Taylor ve Warrender tezine karşı çıkanlara referans yapılmadı. Yazarın görüşleri yetersiz bir biçimde ifade edilmiş. Bu genel görüş birazdan sunulacağı gibi ayrıntılandırılmaya gereksinim duyuyor.

[14] Bu cümle [13]'te ifade edilen itirazı yanıtlamaya başlıyor. Böylelikle madde IV(c)'yi sağlamaya başlıyor.

[15] Bu cümle IV(c) maddesine devam ediyor. Bu cümleden içerik ve biçim arasındaki ayırımın çok önemli olduğu açıkça anlaşılmasa da –anlaşılmak zorunda da değil- gidişat onu açık kılacaktır. Bir yazarın sunumunu aceleye getirmemesi önemlidir. Yazar, bir ya da iki cümlede söylenebilecek her şeyi bir anda söylemeye çalışmamalı, ne acele etmeli ne de sallanmalı, düşüncesini adım adım ortaya sermelidir.

Bir makalenin en önemli noktasından bir itiraz yanıtlanırken söz edilmemelidir çünkü yanıt, doğası gereği makalenin ikincil bir bölümüdür. Buna karşın bazı önemli noktalardan yanıt içinde söz etmek yerindedir. Bütün yanıtlar görece önemsizse, bu durumda makalenin okunması çok sıkıcı olacaktır.

[16] Bu cümle IV(c) maddesine devam ediyor. Buna ek olarak, Hobbes ile ilişki kurarak başlamasına karşın (“Hobbes için”) hemen önemini daha da genişletiyor (“herhangi bir buyruk kuramcısına göre”). Cümlelerin geri kalanı bir yasanın içeriği ve biçimi arasındaki farkı nitelendiriyor. Bir nitelendirme her zaman genel ve soyuttur.

Bir sonraki cümle nitelendirmeyi bir örnekle canlandırarak daha açık duruma getiriyor.

[17] Bu cümle [16]'da nitelendirilene bir örnek veriyor. Nitelendirmenin soyutluğunu azaltıyor.

[18] Bu cümle örneğin bir açıklamasıyla başlıyor. Bu proleptiktir, madde [19] ve [20]'de gerçekleştiriliyor.

[19] Bu cümle örneğin hangi parçasının bir yasanın biçimi ile ilgili olduğunu açıklıyor ve bunu Hobbes'un kendi sözleriyle ilişkilendiriyor ("Hobbes'un dediği gibi"). [19]'da verilen bilgide belli bir ikileme var ancak yine de gerekli çünkü yazarın görüşü büyük olasılıkla okuyucunun tanıdık olduğu bir görüş değil ve bunu iki farklı yoldan açıklamak okuyucunun yükünün hafifletilmesine yarar.

[20] Bu cümle [19] ile işbirliğindedir. Ancak [20], [19]'dan daha kısadır. Bir de bu cümle üzerine bir şeyler söylenmesi gerekir gibi görünüyor. Bunlar bir sonraki paragrafta söyleniyor.

[21] Bu paragrafın ilk cümlesindeki "ahlâk yasalarının biçimi" ve "içerik" kalıpları bu paragrafı bir önceki ile bağlıyor. Yeniden bağdaşıklık sağlıyor.

Bu paragrafın çoğu Hobbes'un rasyonel (ya da çıkarsanabilir) bir ahlâk yasasının içeriğinin bir ahlâk yasasının biçimi ile nasıl ilişkilendirdiği üzerine bir yapı sunuyor.

Böylelikle IV(c)'nin tartışılması bitmiş oluyor.

[22] Bu paragraf V'i sağlıyor: Sonuç. Makalenin bütünündeki argümanı özetliyor.

3 Bir başka makale

Benim burada verdiğim taslağı izlemeniz için bir zorunluluk yok. İşte düzgün yapıda ancak "Bir Felsefe Makalesinin Yapısı"na uymayan bir makale. Açıklamalar yazıdaki numaralı önermelerle karışmasın diye dipnotlarda verildi.

Büyük Korku ve Cahillik Argümanı¹

Thomas Hobbes'un felsefesindeki en etkileyici argümanı ben, "Büyük Korku ya da Cahillik Argümanı" olarak adlandıracam.² İnsanların kendilerini yönetmesi için bir hükümdara gereksinim duymaları onun argümanının olmazsa olmaz parçasıdır.³

(1) Doğal durumdaki bazı insanlar tehlikelidir.

(2) Bu insanların kimler olduğunun belirlenmesi zordur.

O nedenle, (3) Herkesten korkmak gerekir.⁴

¹ Başlıklar önemlidir. Her zaman bilgilendirici olmalı ve kimi zaman da bunun gibi kolay akılda kalmalıdır. Korku ve cahillik felsefede nasıl ilginç bir argümanın konusu olabilir? "Cehalet" kelimesi belki de makalenin septisizm ile ilgili olduğunu gösteriyordur. Argüman büyük korkuyla mı ilgili yoksa büyük olan argüman mı? Makalenin bütünü yazarın ikisine de niyet ettiğini gösterecektir. Bu noktada başlık yalnızca kışkırtıcıdır.

Kışkırtıcı olmaya çalışmak tehlikelidir; itici gelebilir ya da toyluk işareti olabilir. Daha az akılda kalan bir başlık şöyle olabilirdi, "Thomas Hobbes'un Korku ve Doğal Durum Üzerine Argümanı."

² Bu ilk cümle okuyucuya ön bilgi vererek onu yönlendiriyor. Makale Thomas Hobbes'un felsefesinin önemli bir argümanı üzerine olacak.

³ İkinci cümle Hobbes'un argümanının dolaysız bağlamı üzerine okuyucuyu yönlendirmeye devam ediyor.

⁴ Yazar argümanı tanıtarak daha fazla zaman kaybetmiyor. Kısa argümanın ilgi çekici ve okuyucunun okumaya devam etmesi konusunda ikna edici olduğundan emin. Bu aynı zamanda okuyucuya, argümanın ilginç olduğunu düşünmediği durumda, okumayı bırakma fırsatı veriyor.

Bu argüman Hobbes'un siyaset felsefesi üzerine üç kitabından ikincisi olan *De Cive*'de verilir.⁵ Argüman çok etkileyici çünkü kısa ancak inandırıcı. Tartışılmayacak⁶ bir öncülle başlıyor. Doğal durum, insanların yasalar olmadan önceki yaşam biçimleridir.

Yöneticilerin gerekliliğini kanıtlarkenki önemine ek olarak⁷; diğer toplumsal fenomenler için akıl yürütürken bu argümanın kolay uyarlanabilmesi, onun güçlü bir argüman olduğu kanısını edinmemizi sağlıyor. Bütün okul çocukları “Yabancı Tehlike” programına göre eğitiliyor. Altta yatan argüman şudur:

(YT-1) Bazı yabancılar tehlikelidir.

(YT-2) Sen, çocuk, hangi yabancıların tehlikeli olduğunu bilemezsin.

O nedenle, (YT-3) Bütün yabancılardan korkmalısın.

Bunun, Büyük Korku ve Cahillik Argümanına benzerliğine dikkat edin.⁸ Yabancı Tehlike Argümanı asıl argümandan daha güçlü bile olabilir çünkü toplumumuzda çocuklar tehlikelere büyüklerden daha açıklar.

Fakat genel argüman biçiminin birçok başka uygulaması var. Bunlardan ikisi “Polisin Argümanı” ve “Feministlerin Argümanı” olarak sayılabilir.⁹

(PA-1) Trafik ihlâli nedeniyle durdurulan bazı motorcular tehlikelidir.

(PA-2) Bir polis hangi motorcuların tehlikeli olduğundan emin olamaz.

O nedenle, (PA-3) Bir polis bütün motorculardan korkmalıdır.

(KA-1) Bazı erkekler tecavüzcüdür.

(KA-2) Bir kadın hangi erkeklerin tecavüzcü olduğundan emin olamaz

O nedenle, (KA-3) Bir kadın bütün erkeklerden korkmalıdır.

Afrikalı Amerikalıların Beyaz Irkçılardan korkusu üzerine başka biçimler de inşa edilebilir.¹⁰

Şimdi de Hobbes'un Büyük Korku ve Cahillik Argümanı'nın bir yönünden daha söz edelim.¹¹ Doğal durumdaki her *Ben* kendisi için argümanlar inşa etmek için yeterince entelektüeldir ve diğer kişiler de *Ben*'e göre aynı argümanları inşa ederler. Başka bir deyişle, her kişi *Ben*'in tehlikeli olduğunu düşünür. Dolayısıyla her kişinin *Ben*'e karşı önleyici vuruş yapmak için iyi bir nedeni vardır. Bunu bilen *Ben*'in de başka herkese karşı önleyici vuruş yapmak için iyi bir

⁵ Bu tarz bir bilgiyi öğrenci-yazar, hocasına Hobbes'un felsefesi üzerine yalnızca *De Cive*'deki argümanla sınırlı kalmayan geniş bilgisi olduğunu göstermek için verir.

⁶ Yazar “inkârî mümkün olmayan” diyebilirdi. 50 yıl önce belki bu sözcüğü kullanması uygun olabilirdi, ancak “tartışmasız” daha tanıdık ve aynı işi görüyor. Gereksiz yere bilinmedik sözcükler kullanmayın.

⁷ Bu açılış kalıbı, bu paragrafı Hobbes'un argümanının önemiyle ilgili daha önceki cümle ile bağlıyor. Böylelikle kalıp makalenin bağlantılılığına katkı sağlıyor.

⁸ Bu cümle makalenin hem retorik hem de mantıksal bağlantılılığına katkı sağlıyor.

⁹ Hobbes'un argümanı geniş uygulamasıyla verilmiş. Makalenin aşamalarla açıldığına dikkat edin: Hobbes'un argümanı, yabancılar ile ilgili aynı biçimde bir başka argüman, polisler ve feministler ile ilgili aynı biçimde iki argüman. Bu tarzı, dört argümanın hepsinin bir kerede verildiği ya da önce Hobbes'un argümanı, onun peşine diğer üç argümanın verildiği tarzlarla karşılaştırın. Okuyucuya, sunulan veriyi işleyebilmesi için zaman tanımak gerekir.

¹⁰ Bu argümanlar için öncülleri ve sonucu ayrıntılı olarak açıklamak gerekmiyor çünkü önceki argümanlar bunun nasıl yapılması gerektiğini açıkladılar.

¹¹ Asıl argümanın bir başka yönü ya da kimi zaman onula ilişkilendirilen yönü sunuluyor. Argümanınızı adım adım ortaya serin.

nedeni olur. Ancak bu durum herkesin herkesle bir savaş durumunda olmasıyla aynı şey çünkü Hobbes'un dediği gibi savaş fiili bir kavga durumunu değil, kavga eğilimini gerektirir. Bu nedenle yirminci yüzyılın ikinci yarısında, Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler bir Soğuk Savaş olarak adlandırılmıştı. Bu çok az fiili çatışma içeren bir savaştı.

Polisin Argümanı Hobbes'un asıl argümanının bir yönünden daha söz etmemize fırsat sağlıyor.¹² Polisin hareketlerinden şüphelendiği bir motorcu nasıl tavır takınıyor olmalı? Büyük olasılıkla negatif, sinir ve öfke içeren bir tavır olacaktır bu. Böylelikle polis ve motorcunun ilişkileri daha da kötüye gidecektir.

Hobbes'un argümanının insanlara göstermek istediği, sınırsız bir özgürlüğün iyi bir şey olmadığı ve düzgün bir yaşam için yöneticinin gerekli olduğudur. Yönetici, tehlikeli insanların ve onların eyleyebileceği durumların sayısını azaltır. Ancak yöneticinin gücü her zaman sınırlıdır ve sivil toplumda bile çocukların, kadınların, bazı azınlıkların ve hatta polislerin korkmak için nedenleri vardır.¹³

* Martinich, A. P. "The Structure of a Philosophical Essay" In *Philosophical Writing An Introduction*, Blackwell Publishing, 2005, pp. 49–64.

¹² Makale kışkırtıcı bir soru ve tartışılan iki argümanın pratik içerikleri üzerine bir yorum ile sona eriyor. Bu içeriğin daha ileri bir genelleştirilmesi açıktır.

¹³ Sonuç paragrafı Hobbes'un anlatmak istediği ana noktayı yineliyor ve ilişkili argümanların önemini betimliyor.